

Broj:1505-18-PŽS/13
Dana: 01.11.2013.g.

JU Elektrotehnička škola „Nikola Tesla“
Banja Luka

- Školski odbor, n/r predsjednika
- n/r direktor Škole, gđin Vojislav Popović

Predmet: Preporuka za postupanje

Poštovani,

Institucija Ombudsmana za djecu zaprimila je prijavu kojom se ukazuje na povredu prava djeteta u obrazovnom sistemu, a u vezi sa izricanjem vaspitno-disciplinske mjere učeniku IV razreda.

U informaciji se navodi da je učeniku N.N. 25. septembra 2013. godine izrečena vaspitno-disciplinska mjera ukor Nastavničkog vijeća škole zbog korištenja mobilnog telefona na času. Istovremeno, a zbog izrečene vaspitno-disciplinske mjere, vladanje učenika je ocijenjeno ocjenom ne zadovoljava.

Predstavnici Institucije su u ponedjeljak, 28.oktobra posjetili Elektrotehničku školu i tom prilikom zatražili svu dokumentaciju škole koja se odnosi na izricanje vaspitno-disciplinske mjere učeniku. Uz obrazloženje uprave škole o postupanju u navedenom slučaju, Instituciji su dostavljene kopije:

- Pravilnika o pravima, obavezama, disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti učenika, broj 155/10 od 10.3.2010.g.
- Rješenje o odgovornosti za povrede obaveza broj 414-02/13 od 30.9.2013.g. i
- Žalba na Rješenje broj 414-02/13 od 30.9.2013.g.

Iz dostavljene dokumentacije nesporno je da:

1. Pravilnik o pravima, obavezama, disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti učenika iz 2010.godine
  - nije usklađen sa Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju,
  - nije u skladu sa članom 7. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, s obzirom da od Savjeta učenika nije zatražen stav prilikom njegovog donošenja /Odluka Ustavnog suda Republike Srpske broj U-26/11 od 26.9.2012/
  - članom 12. Pravilnika utvrđene su i druge teže povrede obaveza učenika, a Pravilnik ostavlja mogućnost i drugih povreda utvrđenih drugim aktima škole, što je u suprotnosti sa članom 65. Zakona,

- članom 21. utvrđeno je ko i kome podnosi prijavu zbog povrede obaveza učenika, s tim da se istim članom, stav (5), utvrđuje izuzetak na način da, organ nadležan za izricanje vaspitno-disciplinske mjere može utvrditi postojanje povrede i odgovornosti učenika i bez prijave na osnovu neposrednog saznanja za povredu obaveza. Pravilnik ne utvrđuje šta znači neposredno saznanje Nastavničkog vijeća, kada bez prijave utvrđuje postojanje povrede i odlučuje o odgovornosti učenika,
  - članom 23. utvrđeno je da direktor škole **može** odlučiti da pokrene disciplinski postupak zbog učinjene teže povrede, što znači i da ne mora pokrenuti disciplinski postupak, međutim Pravilnik ne utvrđuje ni slučajeve ni uslove koji ovlašćuju direktora da bira da li će ili ne pokrenuti disciplinski postupak.
2. Rješenje o odgovornosti zbog povrede obaveza, broj 414-02/13 od 30.9.2013.godine
- je tipski obrazac koji s jedne strane ne sadrži podatke koje Rješenje o odgovornosti mora da sadrži, a s druge strane „uneseni“ podaci su u suprotnosti i sa odredbama Pravilnika škole.
  - Rješenje je, između ostalog, doneseno i na osnovu Pravilnika o ocjenjivanju učenika u nastavi i polaganju ispita u srednjoj školi (Službeni glasnik Republike Srpske broj 28/01 i 22/02) koji je donošenjem novog pravilnika prestao da važi (Službeni glasnik Republike Srpske broj 73/13),
  - Rješenjem se navodi da je Nastavničko vijeće na sjednici 25.9.2013. donijelo rješenje kojim se izriče vaspitno-disciplinska mjera zbog korištenja mobilnog telefona na času i neprimjerenog ponašanja, međutim rješenjem se ne navodi kada je učenik, kojeg dana i na kojem času i na koji način učinio povredu,
  - Rješenje nije obrazloženo,
  - disciplinski postupak nije pokrenut, nema pisane prijave o povredi obaveze učenika, nema pisane izjave - stav i mišljenje učenika o učinjenoj povredi,
  - Rješenjem se, zbog izrečene vaspitno-disciplinske mjere vladanje učenika ocjenjuje ocjenom ne zadovoljava, iako je članom 15. tačka 4. Pravilnika škole utvrđeno da ukor nastavničkog vijeća (povlači ocjenu iz vladanja loše),
  - u obrazloženju rješenja navode se odredbe člana 58. stav 9. i člana 30. Pravilnika o ocjenjivanju učenika u nastavi koji je prestao da važi prije donošenja spornog rješenja,
  - Rješenjem se ne navodi da li je učenik ranije disciplinski odgovarao i po kojem osnovu,
3. Žalbom izjavljenom na doneseno Rješenje posebno se ukazuje da nije bilo korištenja mobilnog telefona na času "već o uočavanju predmetnog profesora da učenik ispod klupe ima mobilni, a bez korištenja istog u svrhu telefoniranja ili ometanja profesora i drugih učenika".

Članom 65. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju utvrđeno je

- Za povredu obaveze učeniku se može izreći sljedeća vaspitno-disciplinska mjera:

- a) ukor odjeljskog starješine,
- b) ukor odjeljskog vijeća,
- c) ukor direktora,
- d) ukor Nastavničkog vijeća,
- e) isključenje iz škole.

Istim članom je utvrđeno:

4) Učenik može odgovarati samo za povredu obaveze koja je **dokazana** i koja je u vrijeme izvršenja bila utvrđena ovim zakonom i opštim aktom škole.

9) Teža povreda obaveze učenika je

j- korištenje mobilnog telefona u vrijeme nastave.

Ciljevi obrazovanja definisani Konvencijom o pravima djeteta u direktnoj su vezi sa ostvarivanjem prava djeteta uopšte, a ne samo prava na obrazovanje, i kao takvi usmjereni su na zaštitu osnovnih vrijednosti garantovanih Konvencijom, a to je prije svega ljudsko dostojanstvo djeteta.

Pitanje školske discipline izuzetno je važno za obrazovni sistem i pretpostavka je za samostalan rad, rad odjeljenske zajednice i škole u cjelini. Pri tome je posebno važno jasno definisati pitanje disciplinske odgovornosti učenika, koja se odnosi na odgovornost za povredu njihovih obaveza u vezi sa školovanjem.

U svim slučajevima povrede obaveza učenika škola mora da ima u vidu prije svega osnovnu svrhu izricanja vaspitno-disciplinske mjere učeniku. Izrečena mjera mora, prije svega, biti vaspitna, a onda i disciplinska i dovoljno efikasna da na učenika djeluje preventivno i da ga spriječi u novim povredama njegovih obaveza i da kod učenika razvija svijest o potrebi da se pravila školske discipline poštuju. Izrečena mjera, istovremeno treba preventivno da djeluje i prema svim drugim učenicima.

U konkretnom slučaju, škola je učinila propuste na štetu prava učenika. Svojim propustima škola je povrijedila Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju, ali i Pravilnik donesen na osnovu zakona, a time i pravo učenika da se o njegovim pravima, obavezama i odgovornostima odlučuje u skladu sa zakonom i najboljim interesom djeteta.

Propusti škole odnose se na činjenicu da škola ne samo da nije jasno definisala pitanja disciplinske odgovornosti učenika (nije uskladila Pravilnik škole sa Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju), već nije pokrenula ni vodila disciplinski postupak radi utvrđivanja odgovornosti učenika i nije pravilno i potpuno utvrdila sve činjenice i okolnosti koje su od uticaja za donošenje odluke u konkretnom slučaju. Zakonom je utvrđeno da učenik može odgovarati samo za povredu obaveze koja je dokazana. Ova odredba obavezuje školu da u svakom pojedinačnom slučaju, u odgovarajućem postupku utvrdi sve činjenice i okolnosti uz mišljenje i stav učenika o navedenom događaju, te da na osnovu toga izrekne vaspitno-disciplinsku mjeru srazmjernu učinjenoj povredi.

Da bi mjera bila opravdana, njoj treba da predhode aktivnosti usmjerene na korekcije ponašanja učenika kao i blaži stepen sankcionisanja, a izrečena mjera mora biti srazmjerna učinjenoj povredi.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Ombudsman za djecu, u skladu sa članom 9. Zakona o ombudsmanu za djecu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 103/08 i 70/12) predlaže Elektrotehničkoj školi u Banjoj Luci preduzimanje mjere i aktivnosti radi otklanjanja situacija koje dovode do povrede prava i interesa djece na način da:

Školski odbor

- poništi Rješenje Nastavničkog vijeća broj 414-02/13 od 30. septembra 2013. godine o izricanju vaspitno-disciplinske mjere učeniku,
- da odmah pokrene inicijativu za izmjene i dopune Pravilnika o pravima, obavezama, disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti učenika broj 155/10 od 10.3.2010. godine radi njegovog usklađivanja sa Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 74/08, 106/09 i 104/11),

Direktor škole

- da utvrdi razloge zbog kojih škola Pravilnik o pravima, obavezama, disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti nije uskladila sa Zakonom i zašto škola primjenjuje Pravilnik o ocjenjivanju učenika u nastavi i polaganju ispita u srednjoj školi koji je prestao da važi,
- da u svim budućim slučajevima utvrđivanja odgovornosti zbog povrede obaveza učenika, vođenja disciplinskog postupka, tokom postupka i u izricanju vaspitno-disciplinske mjere obezbijedi zakonito postupanje i izricanje vaspitno-disciplinske mjere u skladu sa ciljevima koji se istom trebaju obezbijediti i najboljim interesom djeteta,
- u prilogu Vam dostavljamo i Preporuku broj 1129-20-PŽS/12 od 24.12.2012. koju je Institucija dostavila resornom ministarstvu vezano za navedenu problematiku.
- da u roku od 15 dana od dana prijema ove preporuke Instituciju obavijesti o mjerama koje je preduzela.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu
mr Nada Grahovac

Dostavljeno:

- Elektrotehničkoj školi „Nikola Tesla“ Banja Luka
- Ministarstvu prosvjete i kulture RS